Herstel

ORGAAN DER KATHOLIEKE ARBEIDERS-BEWEGING IN BEVRIJD NEDERLAND

NOVEMBER 1944 - No. 1

REDACTIE-ADRESSEN: Dr. v. MIERLOSTRAAT 37 BREDA - ST. ANNAPLEIN 21 TILBURG

K 1964

Katholieke Vereenigingen en Katholieke Pers.

Het schijnt niet van nut ontbloot te zijn te herinneren aan wat de Bisschoppen van Nederland vroeger hebben verklaard.
Het is hun ernstig en uitdrukkelijk verlangen, de hun onderhoorige Katholieken te vereenigen en vereenigd te houden in katholieke organisatiën, omdat van den eenen kant alleen in deze de katholieke beginselen tot hun volle recht kunnen komen; en van den anderen kant een samenwerking met andere vereenigingen voor bepaalde wenschelijk geachte doeleinden, in zoover de katholieke beginselen die toelaten, noch onmogelijk gemaakt, noch bemoeilijkt wordt.
Eveneens moeten we er op wijzen dat, ter handhaving van de katholieke beginselen, onmisbaar is de Katholieke Pers en dat we onze katholieke bladen moeten lezen en steunen. Laten we daaraan allen krachtig medewerken in dezen tijd van dreigende gevaren.

De Bisschop van Breda,

+ P. Hopmans

BREDA, 28 November 1944.

WETEN WE NOG WAT DAT IS . . . . ?

Vrijheid! Géén beknotting of achtervolging, maar normale- en rustige arbeid! Weten we nog wat dat is?
Weten we nog wat het is, alle dagen rustig onze eigen beroepsarbeid te verrichten in het belang van de gemeenschap, zónder de dreiging van te worden opgepikt en weggevoerd?

Méér dan vier jaar lang zijn we door het z.g. „herren-volk" geknecht, vervolgd, opgejaagd, van onze vrijheid beroofd, uit normale arbeid weggenomen, gedwongen om voor weermachts- en oorlogsdoeleinden te werken!
Heel het arbeidsleven was ontwricht, abnormaal, onrustig!!

Duizenden en nogmaals duizenden arbeiders werden gedwongen te werk gesteld in Duitschland of aan de „onvolprezen" (?!) atlantic-wal!
Bedrijven werden uitgekamd, leeftijdsklassen opgeroepen, bepaalde beroepen en vakken aangewezen. Als een zwaard hing altijd weer boven onze hoofden de angst van te worden ingeschakeld in de oorlogvoering van „das grosze Reich", dit is van „dén groten vijand"!
Er was geen liefde meer voor de arbeid, geen arbeidslust en arbeidsvreugde, geen ambitie; er was geen zekerheid dat er gearbeid werd voor de éigen vaderlandse gemeenschap, geen overtuiging meer, dat wát men deed inderdaad góéd was en in het belang van het eigen volk!! En door dat alles verleerden we het normale en rustige werk! De on-vrijheid speelde ons parten en nu rijst de ernstige vraag: „Weten we nog wat het is, normaal en rustig te werken in het belang van ons volk, door het verrichten der eigen maatschappelijke functie?"
We zijn bevrijd! Zeker, de onrust die ons alle dagen omringde is weggenomen, de knechting en verdrukking zijn voorbij, we zijn ons-zelf weer, we mogen onze overtuiging weer uitzeggen, we behoeven niet meer in het geheim naar de radio te luisteren, we hebben weer een vrije pers en eigen organisatie en bóvenal, we kunnen onze nationale gevoelens en de aanhankelijkheid aan ons dierbaar Vorstenhuis weer uiten!!

Maar.... is met dit alles, ook meteen onze mentaliteit, onze gedachtenwereld, onze persoonlijke instelling, onze bedoeling omgezet, gekéérd, goed gericht? Zijn we weer van plan, onze normale arbeid in volkomen rust voor honderd procent direct en spontaan opnieuw te beginnen? En toch.... d á t is noodzakelijk!
Bevrijding van ons Bisdom, onze Provincie is nog geen eindoverwinning! Vrijheid voor óns, is nog geen vrede voor allen!! Dus.... er moet worden voortgestreden. De strijd gaat dóór, móét doorgaan tot de eindoverwinning!! En daaraan hebben *allen* zonder uitzondering mede te werken!!!
Dáárom is er ook sprake van een dubbel, een tweeledig front! Een gevechtsfront en een arbeidsfront!!

Op het eerste front hebben duizenden van onze jongeren zich ingezet of hebben zich daartoe vrijwillig gemeld! Op het tweede front moeten millioenen zich gaan inzetten om hetzelfde doel te bereiken; de vrijheid van Nederland en Europa, de vrijheid van Indonesië en de waarachtige vrede over de gehele wereld!!

Ziedaar een grote en grootse taak voor alle Nederlanders, met name voor de arbeiders, die een ontzaggelijk belangrijke taak in deze hebben te vervullen. Ieder van ons heeft in een diep plichtsbesef en groot verantwoordelijkheidsgevoel zijn arbeid op te nemen en mede te werken aan de herrijzing van zijn Volk; aan de heropbouw, geestelijk en stoffelijk, van zijn Vaderland; aan het herstel der maatschappelijke orde naar christelijke beginselen! Ieder van ons heeft zich op zijn eigen plaats in te zetten, met inspanning van alle krachten deel te nemen aan de uiteindelijke bevrijding van alle verdrukten!
Daarbij moeten we ons niet laten beïnvloeden door onrustzaaiers en twistzoekers; daarvan moeten we ons niet laten afbrengen door ongure elementen die tweedracht stichten en de innerlijke kracht van ons volk ondermijnen; daartoe moeten we trouw blijven nu en in de toekomst aan het wettig gezag en ons niet door volksvreemde en onvaderlandse stromingen laten afleiden van onze nationale taak!! Twist, tweedracht, onrust, agitatie, opruiïng en in het algemeen alles wat de rustige, normale arbeid belet of tegenstreeft, moet door ons als een ernstig kwaad worden gebrandmerkt! Wij katholieke arbeiders slaan de handen ineen en in samenwerking met alle goedwillenden, gaan wij aan de arbeid, gaan we ons dierbaar Nederlandje heropbouwen!!! Er is veel vernield, veel verloren! Dus!!.... er is veel te doen!!

Niet alleen de arbeiders der Nederlandse Spoorwegen en der Openbare Nutsbedrijven als waterleiding, gas- en electr. voorziening; niet alleen de arbeiders in landbouw en voedselvoorzieningsbedrijven, in metaal- en bouwnijverheid, maar *allen* zonder uitzondering dienen met handen, harten en hoofden de totale volkskracht te mobiliseren ter bereiking van vrede, vrijheid en welvaart!! En als we daarbij God vragen onze arbeid te willen zegenen en leiden, dus is de victorie ook aan ons!! Zo zij het.

Lees en geef door!
WANT HET AANTAL EXEMPLAREN IS BEPERKT EN IEDER ARBEIDERSGEZIN MOET „HERSTEL" LEZEN.
CREDO—PUGNO
Ken Uw taak in deze zware tijden.

Katholieke arbeiders in bevrijd Nederland denkt U er aan, dat nog een groot gedeelte van ons Nederlandje bevrijd moet worden? Zoudt U dan 's avonds bij het bidden van het rozenhoedje in de huiselijke kring niet één tientje bidden voor de spoedige bevrijding van geheél ons land? En zoudt U als intentie óók niet eens willen nemen, dat de rest van Nederland gespaard mag blijven voor ál te grote oorlogsrampen?
Wij zijn één volk en als één deel lijdt, lijdt het geheel!!

Herstel!

De naam „Herstel" roept herinneringen wakker aan de oude roem der Katholieke Arbeidersbeweging.

Horen wij „Herstel", dan denken wij terug aan de dagen, toen onze sociale beweging haar hoogbloei beleefde; toen er met volle toewijding en sterke geestdrift gewerkt werd aan een *„nieuwe gemeenschap"*.

* * *

„Herstel" herinnert ons aan het verblijdende feit, dat de Kath. Arbeidersbeweging een leiding-gevende positie verworven had; aan het feit, dat zij niet enkel de waardering maar zelfs de sympathie had gewonnen van Christelijk denkend Nederland; aan het feit ook, dat zij door haar beginselvastheid en haar sterke greep op de massa de niet-christelijke arbeidsbeweging imponeerde.

* * *

Spreek van „Herstel" en iedere Katholieke arbeider denkt terug aan de tijd, toen hij *trots* was op *zijn* beweging.

Om die heerlijke herinneringen klaar wakker te roepen, kozen wij „Herstel" als naam voor ons eerst verschijnend orgaan.

Waarom nog meer?

Omdat het woord „Herstel" een actie-program inhoudt voor de naaste toekomst.
Wat een gemene landsvijand, in strijd met natuur- en volkenrecht, geruïneerd heeft, moet weer worden opgebouwd.
Wat onder de mokerslagen der Nazi's in puin viel, moet weer worden *hersteld*.
In zijn *oude* luister?

Neen, in *nieuwe* luister!
Schoner en machtiger! Breder en hoger!
Practischer en idealer!

„Heropbouw in nieuwe luister", dát betekent „Herstel" als kop boven ons orgaan.

Denkt er om vrienden, dat op het ogenblik nog duizenden, nee tienduizenden van Uw mede-arbeiders en mede-leden der Kath. Arbeidersbeweging in Duitsland werken en hunkeren naar huis, naar het Vaderlandse-home, naar actief medewerken aan een nieuwe christelijke maatschappij!!
Bidt voor Uw vrienden en helpt de gezinnen, die zonder enig contact met hun dierbaren hier in bevrijd gebied wonen, hun leed en droefheid gemakkelijker dragen door echte vriendschap, daadwerkelijke hulp en stoffelijke steun!

APPÈL!

„Komt wakker dan getreden, want onze taak is schoon".
Deze woorden uit het strijdlied van ons R.K. Werkliedenverbond kwamen onwillekeurig in onze gedachten toen wij het eerste artikel in ons herrijzend „Herstel" begonnen te schrijven.
Na ruim 3 jaar is de Kath. Arbeidersbeweging, vanzelfsprekend zouden wij zeggen, weer gegrondvest.
De vakafdelingen zijn weer op de ouden voet gevormd. Het is nu van het allergrootste belang, deze afdelingen weer binnen de kortst mogelijken tijd op de oude sterkte te brengen, beter nog in versterkte mate.
Een schone taak, waarvoor, dat geloven wij zeker, ieder zijn krachten zal willen geven.
Deze uitbouw is op de eerste plaats noodzakelijk om de werkzaamheden te kunnen vervullen die nodig zijn om den arbeider zijn plaats in de maatschappij te verzekeren.
Door de oorlogshandelingen is het bedrijfsleven ontwricht. Het herstel zal heel wat moeilijkheden met zich meebrengen. Vanzelf komt daarbij de positie van de werknemer aan de orde. Wil men dan niet, dat er over ons, zonder ons wordt beslist, dan moet er zijn, een krachtige vak-organisatie. Dan zullen ook Uw vertegenwoordigers meespreken bij het vaststellen van de te nemen maatregelen, waarbij de arbeidsvoorwaarden een belangrijke factor vormen.
Een schone taak, maar tevens een verantwoordelijke taak.
Verantwoordelijk tegenover ons zelf en zeer zeker ook tegenover de maatschappij in zijn geheel.
De oorlogsramp heeft grote verwoestingen aangericht. De opbouw vraagt onze volle medewerking.
Deze opbouw is geen zaak van bepaalde personen, maar van de gehele gemeenschap. Ook wij zullen ons aandeel moeten geven, dat is onze plicht.
Vervullen wij die plicht, dan vloeit daaruit voort, dat wij ook voor onze rechten kunnen opkomen.
Dit kan niet door elk afzonderlijk gebeuren. Daarvoor is nodig dat wij ons aaneensluiten in de vak-organisatie. In overleg met de bevoegde instanties kunnen dan de voorwaarden worden besproken en vastgelegd.
Op de eerste plaats is dus noodzakelijk, dat de arbeiders(sters) zich ten spoedigste aanmelden als lid; dan kunnen de vertegenwoordigers spreken namens de arbeiders.
Voor een katholiek is het vanzelfsprekend, dat hij zich aansluit bij de Kath. vak-organisatie.
Hieromtrent is niets veranderd. De opmerking die men hoort, dat er nu één vak-organisatie moet komen is op zijn zachts uitgedrukt kortzichtig.
De beginselen zijn gedurende de oorlog niet verdwenen. En zoo geldt nog evenals voorheen, dat een christelijke in den christelijken bond gaat en een socialist in zijn bond.
De drie richtingen staan op hetzelfde standpunt en zullen in de toekomst samen werken het oog gericht op het zelfde doel waar het betreft de regeling van de arbeidsvoorwaarden.
Er zijn echter meer zaken te behartigen, dan alleen arbeidsvoorwaarden.
Wij als katholieken hebben een levens- en wereldbeschouwing die haar uitgangspunt hebben in Gods wetten.
De katholieken hebben de plicht deze wetten ingang en toepassing te doen vinden in het maatschappelijke leven.
Dit kan niet gebeuren wanneer in een organisatie personen zijn die Gods wetten niet erkennen.
Wij zijn katholiek: of niet. Zijn wij katholiek, dan consequent en dus in de katholieke organisatie.
Laten wij ons niet leiden door het verleden, maar onze gedachten op het heden bepalen.
Ook de anderen hebben geleerd en het foutieve, dat voorheen weleens voorkwam willen ook de anderen evenals wij uitschakelen.
Door volledige samenwerking meehelpen aan de opbouw van het door de oorlog zoo zwaar getroffen vaderland, dat is het wat ons moet bezielen. Ons parool is dus:
Sluit U aan en voorwaarts naar de nieuwe gemeenschap.

Niet wachten.

Moeten wij met de heropbouw onzer beweging wachten, tot heel Nederland bevrijd is?
Wel nee! Wij wachten hier in het Zuiden met het herstel van onze wegen en bruggen en huizen toch ook niet, totdat het boven-Moerdijkse vrij is.
Ja maar.... wij kunnen nu niet overleggen met de hoofdleiding.... en als wij op eigen houtje beginnen, koersen wij misschien een richting uit, die wij straks weer wijzigen moeten.
Daarvoor bestaat geen ernstig gevaar. In de kern der zaak denken onze leiders hier ongetwijfeld volledig in de geest onzer boven-Moerdijkse leiders. Wat er na de oorlog beter kan gebeuren dan vroeger, is in de loop der jaren tot ons allen doorgedrongen.
Terwille van de mogelijkheid, dat wij later, na nationaal overleg, bijkomstigheden zullen moeten wijzigen misschien, nu onze beweging lam laten liggen, zou onverantwoord zijn.
Als het Noorden ons momenteel één minuut opbellen kon, dan zouden wij horen: „vooruit aan de slag; handel naar omstandigheden en naar eerlijk geweten; Zuiden, doe het moeilijke vóórwerk; als jullie in eensgezindheid de beweging op gang brengt, dan zal het Noorden U dankbaar zijn. Het komt er op aan, een waarachtig Christelijke Sociale bewogenheid te verwekken. Vooruit aan het werk naar beste weten."
Zo zou het oppercommando spreken, als het eventjes spreken kon. In die geest gaan wij aan het werk.
Aan het adres van buitenstaanders, die vermanen tot „wachten", omdat zij menen, dat bij nationaal overleg de eenheids-organisatie nog kans zou maken, zij bij deze verklaard, dat een eenheids-organisatie in de arbeiderswereld geen schijn van kans heeft, nu niet in het Zuiden en later evenmin.

Wij HOEVEN dus nergens op te wachten. Maar wij MOGEN ook niet wachten.
Je hebt gehoord, dat een massa jonge kerels uit Nijmegen, al een tijdje geleden, zich als oorlogsvrijwilligers aanmeldden, ...en naar huis werden gestuurd, omdat men nog geen weg wist met hen. Weet je ook, dat zij daardoor bitter teleurgesteld raakten en dat hun geestdrift daardoor een koude douche had gekregen?
Welnu: voor het sociaal-economische leger staan er ook duizenden klaar om te gaan werken aan het front van de arbeid. Mogen wij hen, door het parool „Wachten" een koude douche bezorgen?
Uit eerbied en waardering voor die prijzenswaardige werklust moeten wij zorgen, dat zij het bondswerk hervatten kunnen.
Voor ieder mens, voor den abeider niet het minst, is het pijnlijk te moeten denken of voelen: ze kunnen me missen. En het streelt ons zelfgevoel en prikkelt ons streven iets te presteren, zo op ons een beroep wordt gedaan, de zaken mee op poten te zetten.
Wij moeten onze waardering voor het prestatie-vermogen der arbeiders inzake de heropbouw van een gezond maatschappelijk leven doen blijken door ze voor het herstelwerk zo spoedig mogelijk op te roepen.
Waarom nog meer direkt aan de slag?
Wij verkeren in een overgangstijd. Iedere overgangstijd zit vol gevaren.
Gevaren van volksmisleiding en verderfelijke demagogie. Daarom moet onze beweging direkt beginnen met haar taak: een eerlijke, juiste voorlichting geven aan het volk.
Gevaren van onruststokerij.
Volksvreemde en volksvijandige elementen vissen bij voorkeur in troebel water van een nog chaotische toestand.
Daarom moet onze beweging in gang komen: zij moet, evenals vroeger, waardig weten te **protesteren**, als er werkelijk **afkeurenswaardige** practijken en toestanden aan het licht treden; doch tevens en vooral **langs de weg van overleg** werken aan opheffing of verbetering van onduldbare toestanden. Door energiek doch beheerst optreden hebben wij vroeger veel bereikt. Ook nu zullen zich spoedig vele vraagstukken voordoen op gebied van de arbeid. De beweging moet klaar staan, om loyaal mee te werken aan een passende oplossing. Willen wij uit deze benarde tijd geleidelijk weer tot beginnende welvaart komen, dan is orde en rust en solidair optreden gebiedende eis.
Daarom doen wij een beroep op de arbeiders tot onmiddellijk aanpakken. Wij doen zulks in het belang der arbeiders doch ook in het belang van ons volk.
Wij gaan aan 't werk in uitermate moeilijke omstandigheden. Maar wij zullen doen wat wij kunnen, bereid tot offers om dragelijke toestanden te scheppen. Onze roem moge het wezen eerst **gegeven** te hebben aan Nederland en dan pas eisen te hebben gesteld.

DE STEM VAN „DE JONGE WERKMAN" IN „HERSTEL"

Een eerste wekroep!
Mét de katholieke arbeidersbeweging van volwassenen - ons Rooms Katholiek Werkliedenverbond - moest in 1941 de beweging van katholieke jonge arbeiders - onze Jonge Werkman - verdwijnen!
Mét het herrijzen van onze beweging der ouderen, herrijst ook onze beweging der jongeren.
Want we waren één en we zijn één!
Eén in het verzet, één in de fiere ondergang, *één in het lijden, één in het offeren*, één in het strijden voor onze gezamenlijke idealen!
Eén zijn we ook nu in de herrijzenis, één in de hervatting van onze taak, één in de belijdenis van ons Geloof, één in de verwezenlijking van onze idealen, één in de arbeid voor de nieuwe gemeenschap: ons herrijzend Nederland met een gezonde fiere arbeidersstand! Daarom roept de Jonge Werkman op, *álle katholieke jonge arbeiders* van het bevrijde gebied.
Mét de wekroep van onze katholieke volwassen arbeiders weerklinkt in „Herstel" ook de vurige wekroep van ons, katholieke jonge arbeiders, om herstel!
Onze leuze was, is en blijft: „Alles herstellen in Christus!"

Wij zijn bevrijd!
Wij zijn bevrijd en we herrijzen!
Wij zijn bevrijd van de onmenselijke verdrukking, van de barbaarse tirannie, van een beestige bezetting. Wij zijn bevrijd door bloed en tranen, ten koste van leed en offers, van verwoesting en ellende.
We zijn bevrijd! En ongebroken staan we weer in de nieuwe dag!
Als de nieuwe jeugd!
Als de nieuwe arbeidersjeugd!
Als de nieuwe katholieke arbeidersjeugd!
Met een dankbaar hart tegenover God en allen die ons de vrijheid schonken. Onze geallieerde legers en de velen die vielen en strijden op het veld van eer.
Onze Bisschoppen en Priesters die ons door de donkere en droeve tijden hebben heengeloodst en ons altijd blijven leiden en voorgaan.
Onze geëerbiedigde Koningin die met ons heeft geleden en gestreden in het buitenland als leidster van ons volk.
Onze medestrijders op het binnenlandse front.
Hulde en dank aan hen allen.
We hebben een diep medelijden met onze nog lijdende en geknechte landgenoten, met ons nog bloedend vaderland. Met onze broeders in Duitsland, die daar als slaven zijn heengevoerd en worden mishandeld.
Een innig meeleven vult ons hart.
Maar we staan ook met een sterke en enthousiaste werkdrift om mee aan te pakken, om rusteloos te werken, om mee ons vaderland op te bouwen en geheel te bevrijden. Om te vormen het groene front!

Het groene front.
Vrienden, jonge arbeiders, strijdt en werkt mede in ons groene front!
Wij willen aan ons vaderland geven de beste strijders in de stoot- en bewakingstroepen voor de spoedige bevrijding van geheel Nederland.
Strijders, die aan het militaire front schouder aan schouder staan met de geallieerde soldaten.
Strijders, die bij de opmars Christus en de christelijke geest meevoeren en brengen bij ons volk.
Strijders, die orde, rust en veiligheid willen verzekeren en die de vrede willen veroveren in het eigen vaderland.
Strijders vooral op het front van de arbeid.
Onbaatzuchtige werkers in dit uur van de nood.
Werkers die willen bidden en werken, die willen lijden en offeren, maar die ook recht en liefde eisen voor allen, in het bizonder voor hun arbeidende kameraden.
Werkers die zich willen inzetten voor de geestelijke en zedelijke verheffing van ons volk.
Werkers, die willen zwoegen en tobben voor een materiele heropbouw en stoffelijke welstand.
Strijders en werkers op het militaire front en het front van de veelzijdige arbeid.

Vrienden, jonge arbeiders,
wij geven ons,
voor de spoedige bevrijding en vrede voor ons vaderland!
voor de geestelijke en stoffelijke welstand van ons volk!
voor de vestiging van onze volkseenheid op confessionele basis!
voor de nieuwe gemeenschap!
voor de christelijke nieuwe gemeenschap!

Vrienden, jonge arbeiders,
wij verzetten ons,
tegen onrechtvaardigheid en liefdeloosheid!
tegen onzedelijke volksamusementen en bandeloosheid!
tegen ophitsers en tweedrachtzaaiers!
tegen materialisten en volksopruiers!
tegen ondermijners van de wáre volkseenheid!
En dat alles door de vorming van *het groene front: De Jonge Werkman!*
Vrienden, leiders, pakt aan.
Brengt uw afdelingen en groepen weer op gang! We moeten herrijzen, krachtiger en machtiger dan voorheen om
ALLES TE HERSTELLEN IN CHRISTUS!"
De nadere en mondelinge instructies, indien nog niet ontvangen, volgen!

ZOU ER NIET TE VEEL KAPOT ZIJN?

Kees, de zwartkijker, nog in deze eeuw geboren, hoorde, dat onze beweging weer begon.
Hij stapte bij zijn buurman binnen; dit was de „ouwe Jan" een pionier onzer beweging uit de vorige eeuw.
„Jan, heb je gehoord, dat „de Bond" weer gaat draaien?"
„Natuurlijk! Van de Bond is er geen nieuws of ik weet het", zei de ouwe, trouwe Jan.
„Zou er niet te veel kapot zijn, om alles weer in orde te brengen?" vroeg Kees, de zwartkijker.
Toen had je den ouwen, trouwen Jan moeten zien kijken. Het was net of ie duvels werd.
„Te veel kapot?" riep hij hard; en hij vloog op, alsof hij Kees een klap om zijn oren wou geven.
„Te veel kapot" herhaalde Jan op fellere toon.... en toen stak de pionier een spiets af, alsof hij voor een vergadering stond.
„Te veel kapot? Wij begonnen met niks in de vorige eeuw, met geen cent en geen man. In onze tijd was alles kapot, tot de geest van de arbeidersmassa toe.
Wij werkten met een handjevol kerels en waren optimist. Jullie hebt in een handomdraai je tienduizenden leden weer terug en zoudt pessimistisch mogen zijn? Wij moesten onze actie beginnen zonder geschoolde leiders en jullie hebben ze nog die tientallen kopstukken, die de klappen van de zweep kennen, die voortvarend zijn en toch voorzichtig; leiders die door harde beproeving gestaald zijn, die door de onderdrukking of het concentratie-kamp niet moedeloos zijn geworden doch aan moed hebben gewonnen; leiders, die in de oorlogsjaren gestudeerd hebben en rijker zijn geworden aan ervaring. Jullie hebben leiders, nog beter dan voor de oorlog.
„Tè véél kàpòt" zei Jan op smalende toon; je kon daarin horen, hoe hartgrondig hij pessimisme in deze tijd verachtte.

— — —

Kees was een beetje beduusd geraakt door dat felle offensief van den ouwen Jan en zei niks meer.
Maar de pionier begon de aanval opnieuw: „Wil ik nog eens wat zeggen?" en hij keek Kees vlak in zijn ogen: „Als gij met je pessimisme onze mensen besmetten zoudt, dan maakte je veel meer kapot dan de moffen ooit hebben gekund. Die hebben onze gebouwen gestolen, onze instellingen geruïneerd, onze persen weggesleept en nog meer dergelijke misdrijven hebben zij gepleegd, maar de ziel onzer arbeidersbeweging hebben zij niet kunnen roven. In de hoofden en harten van tienduizenden leden heeft de beweging, al de oorlogsjaren door, geleefd, feller geleefd misschien dan ooit te voren. En zolang een beweging in de zielen leeft, is er eigenlijk niets kapot. Kees, ik ben 75; maar dit voorspel ik jou, ik beleef nog een bloei van de beweging, zoals wij ze tot nog toe nooit hebben gekend. Wat wij vroeger slechts in jaren bereiken konden, kan nu in maanden, neen, in weken worden bereikt."
„Te veel kapot"!; ge moest je schamen, Kees, om zo iets te zeggen. **Onze beweging herrijst in volle luister en in korte tijd!**